ΛΟΓΟΣ

Α. ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗ,

τῆς 3 8βρίου

καὶ

ΨΗΦΙΣΜΑ ΛΑΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.Σ2.Φ8.0016

ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Σ. ΑΓΑΠΗΤΟΥ.

(Ὁδὸς Μαιζῶνος).

1876.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Συμπολῖται!

Ἐὰν ἦναι ἀληθὲς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπε μέγας τῆς ἀρχαιότητος ῥήτωρ, ὅτι, ὅταν πρόκειται νὰ διασωθῇ ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία, ὅταν πρόκειται περὶ ὑπερτάτου καὶ ἱεροῦ καθήκοντος πρὸς τὴν πατρίδα, πᾶς πολίτης ὀφείλει νὰ συντρέξῃ αὐτὴν, ἐὰν ἦναι ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι περὶ τοιούτου τινος πρόκειται σήμερον, ὅτι παριστάμεθα μάρτυρες καταστάσεως πραγμάτων, ἥτις ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν δύναται ν' ἀλλοιώσῃ τὴν ὄψιν τῆς Εὐρώπης, ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς, ἐπαπειλούμενος πανταχόθεν, καὶ διερχόμενος κρίσιμον ἐποχὴν, τείνει τὰς χεῖρας πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες ὀφείλομεν νὰ δράμωμεν εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν αὐτοῦ φωνὴν, ἐὰν ἡ ἐθνικὴ τιμὴ καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπαιτοῦσι νὰ παύσωμεν περὶ ἄλλα ἀσχολούμενοι, νὰ παύσωμεν ἀπρακτοῦντες, καὶ τὰ πάντα ἐκ τῆς γενναιοδωρίας τῶν ἄλλων ἀναμένοντες, ἐὰν ὅλα ταῦτα ἦναι ἀληθῆ, ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ πατριωτικὸν ἔργον, οὗτινος ἀρχὴν ἐποιήσαντο οἱ παρὰ τὴν Πνύκα ἀγορεύσαντες ἐνώπιον τοῦ ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Πρόκειται νὰ παραστήσωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι τὸ Ἔθνος ζῇ καὶ ὑπάρχει, ὅτι ἔχει συναίσθησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, καὶ ἐπίσταται τὰ καθήκοντα ἅτινα ἐπιβάλλονται εἰς αὐτὸ ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ἕτοιμον ὂν νὰ ὑποστῇ καὶ πάλιν θυσίας καὶ μαρτύρια πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῶν πατέρων αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον πολὺ πλανῶνται οἱ νομίζοντες, ὅτι ἡ ἐλευθέρα Ἑλλὰς ἐγκατέλειψεν ἀνεπιστρεπτεί. *(ἐπευφημίαι)* Πρόκειται νὰ παραστήσωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥτις διαθέτει τὰς τύχας τοῦ κόσμου, στηριζομένη δῆθεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ἐθνικοτήτων καὶ τῆς αὐτονομίας τῶν Χριστιανῶν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἄνευ τῆς ἰδέας ἐκείνης δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, ὅτι ὁ Ἕλλην μετ' αὐτῆς γεννᾶται, ἀνατρέφεται, καὶ εἰς αὐτὴν, ὡς εἰς ἄλλο αὐτοῦ σύμβολον πίστεως, ἀφοσιοῦται, καὶ ταύτην λατρεύει· *(ζωηραὶ ἐπιδοκιμασίαι)*.

Ὁ Schiller, ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Γερμανίας, εἶπεν ὅτι τὸ πᾶν δύναται νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἐπικρατείας, ἐκτὸς τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπικράτεια δὲν εἶναι ἢ ἓν μέσον πρὸς ἐξασφάλισίν των. Ἡ ἐπικράτεια δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολήν της, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων ὑπὸ τὸν νόμον τῆς προόδου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Τοιαύτη τις καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἑλληνισμὸς εἶναι μία ἰδέα, ἥτις συμπεριλαμβάνει πᾶν αἴσθημα φιλανθρωπίας, φιλοπατρίας, περιφρονήσεως ζωῆς καὶ περιουσίας, καὶ ἑνότητος ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἑστίαν τῆς ἐλευθέρας μικρᾶς γωνίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφῶν ἡμῶν, μεθ' ὧν συνδεόμεθα διὰ δεσμῶν καταγωγῆς, ἱστορίας, γλώσσης, θρησκείας, καὶ παραδόσεων.

Ἡ ἐξεγερθεῖσα διπλωματία διδάσκει σήμερον τὸν κόσκον τὴν φιλανθρωπίαν. Καὶ τῳόντι, κατὰ τὸν Κικέρωνα (περὶ φιλίας § 13) οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει, ἀφαιρεθείσης τῆς εὐαισθησίας τῆς ψυχῆς, δὲν λέγω μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ κτήνους, ἀλλὰ μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ λίθου ἢ στελέχους, ἢ οἱουδήποτε ἄλλου τοιούτου εἴδους.

Ναί, ἀλλὰ τοιαύτην ἰδέαν περὶ φιλανθρωπίας ἔσχον πρῶτοι οἱ Ἕλληνες, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ φιλανθρωπία δὲν ἦτο μόνον τρυφερὸν τῆς ψυχῆς αἴσθημα ἀλλὰ καὶ θεότης.

Ναί, ἀλλ' ἡ φιλανθρωπία διὰ νὰ ἦναι καὶ λέγηται τοιαύτη, ὀφείλει νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ εὐεργετήματά της ἐφ' ὅλων τῶν πασχόντων. Ἐμορφώθη ἐν Ἀγγλίᾳ κοινὴ γνώμη τὴν σήμερον, ἥτις τὸ αἴσθημα τῆς φιλανθρωπίας ζητεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ μόνων τῶν Σλαυικῶν φυλῶν, ὡς ἂν νὰ μὴ ἔπαθον, ὡς νὰ μὴ πάσχωσι τ' αὐτὰ καὶ οἱ Ἕλληνες *ῥαγιάδες*. Τοῦτο θὰ εἴπῃ ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ ῥοῦς δοξασίας, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ῥοῦς ἀποπλανᾷ, σχεδὸν πάντοτε. Ὑπάρχει ὅμως λέγει ὁ Σιμὼν καὶ ὅρους τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπαγρυπνεῖ ἡ Θεία Πρόνοια, καὶ τὸν ὁποῖον εἶναι εὐτύχημα μέγα νὰ ἀκολουθῇ τις, ὁσάκις δὲν ἠξεύρει νὰ διευθύνῃ ἑαυτόν. Εἶναι ὡς μέγας ποταμὸς διῃρημένος καὶ τεταραγμένος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του ὑπὸ μικρῶν ῥευμάτων, ἅτινα ἀντιβαίνουσι πρὸς ἄλληλα. Εἶναι ἀπειράκις προτιμότερον ν' ἀκολουθῶμεν τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ παρὰ τὰς ἰδιοτρόπους ἐκείνας παλινδρομίας.

Εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὅστις δύναται νὰ κρίνῃ μετὰ σταθερότητος καὶ ἀνεξαρτησίας τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ἐποχῆς του. Χρειάζεται πρὸς τοῦτο πλειοτέρα εὐθύτης καρδίας ἢ βαθύνοια. Ἡ δὲ εὐθεῖα καρδία εἶναι τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς ἀληθείας.

Ἀλλ' ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς ῥοῦς τῆς ἀνθρωπότητος ἀντίκειται εἰς τοιαύτην τινὰ φιλανθρωπίαν μονομερῆ, καὶ ἂν δύναμαι νὰ τὴν ἀποκαλέσω μονόφθαλμον, καὶ μάλιστα ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ φάρος τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ὁ λυτρωτὴς τῆς Εὐρώπης.

Καὶ τῳόντι, ὅταν ἡ ἀρχαιότης κατέῤῥευσεν, ὅταν οἱ βάρβαροι τοῦ Βοῤῥᾶ κατεπλημμύρησαν τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος, καὶ τὸ σκότος κατεκάλυψε τὴν Εὐρώπην κατὰ τοὺς μακροὺς χρόνους τοῦ μεσαιῶνος, τίς ἀνεζωογόνησε τὴν ἀποναρκωθεῖσαν διάνοιαν; Τίς ἐχειραφέτησε τὸν Χριστιανισμὸν κύπτοντα τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν πνευματικὸν δεσποτισμὸν τῆς ἐκκλησίας; Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, οἵτινες, ἐκ τοῦ τάφου ἀνεγερθέντες, ἐνέπνευσαν τὴν ἰσχυρὰν ἐκείνην ὤθησιν εἰς τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Τοιοῦτος ἦν ὁ χαρακτὴρ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχαιότητα. Ἰσχυροὶ καὶ πεφωτισμένοι ὄντες, δὲν ἐφθόνουν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ τὰς γνώσεις αὐτῶν μετέδιδον εἰς τοὺς πάντας, καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἐβοήθουν καὶ φιλανθρώπως καὶ θεοφιλῶς πρὸς πάντας ἐφέροντο.

Ὁ Ἀθηναῖος ῥήτωρ Ἰσοκράτης λέγει περὶ αὐτῶν· «οὕτως ἡ πόλις ἡμῶν οὐ μόνον θεοφιλῶς ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπως ἔσχεν, ὥστε, κυρία γενομένη τοσούτων ἀγαθῶν, οὐκ ἐφθόνησε τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ὧν ἔλαβεν ἅπασι μετέδωκε» (Πανηγ. § 29). Ὁ δὲ Ξενοφῶν «Πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε καταφεύγοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν (Ξενοφ. ἑλλ. 16).

Καὶ ὅμως ἡ φυλὴ ἐκείνη, ἥτις ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν τῆς διανοίας εἰς τὸν Χριστιανικὸν κόσμον, ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν ζυγόν. Αἴφνης ἀποσείει τὰς ἁλύσους, καὶ φωνὴ ἐνθουσιασμοῦ ἐξέρχεται ἐκ τῆς καρδίας τῆς Εὐρώπης· τὰ ὀνόματα τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Θεμιστοκλέους, παραφέρουσι τὰ ἔθνη, καὶ συμπαρασύρουσι τὴν ψυχρὰν διπλωματίαν τῶν βασιλέων. Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς λαός, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος εἶπε· «ὅπως οἱ Θεοί, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων, ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἀνθρώπων μόνον ὀλίγους ἐκλέγουσι, οὓς κρίνουσιν ἀξίους τῆς εὐνοίας των, καὶ μόνον τὸν βίον ἐκείνων στολίζουσιν, οὓς θέλουσι νὰ κάμωσιν εὐτυχεῖς, οὕτω φαίνεται ὅτι καὶ ἐκ τῆς πληθύος τῶν λαῶν, τοὺς Ἕλληνας ἐξέλεξαν, ἵνα τοὺς καταστήσωσιν ὑπόδειγμα εἰς τὰς μελλούσας γενεάς». Ποία εἶναι ἡ γῆ ἐκείνη τῆς ἐπαγγελίας, ἥ τις ἀφήρπασεν ἀπὸ τὸν ποιητὴν τῆς ἀνθρωπότητος τὸν μελαγχολικὸν τοῦτον στίχον «c' est là c' est la que je voudrais mourir» «ἐκεῖ, ἐκεῖ ἤθελον ν' ἀποθάνω»; Αἴσθημα τὸ ὁποῖον συνεμερίσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι, ὡς ὁ Hegel, ὅστις εἶπεν· Ἐὰν μοὶ ἦτον ἐπιτετραμμένον νὰ ἔχω πόθον τινά, οὗτος ἤθελεν εἶσθαι διὰ τοιαύτην τινα χώραν. (Vorl über gesch der Philos τομ. 1 σελ. 168).

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Συγκρίνων τοὺς διαφόρους λαοὺς πρὸς ἀλλήλους ὁ Ἀριστοτέλης εἶπε: «Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος, ὥσπερ μετέχει κατὰ τοὺς τόπους, οὕτως ἀμφοῖν μετέχει· καὶ γάρ, ἔνθυμον καὶ διανοητικόν ἐστι· διόπερ ἐλεύθερόν τε διατελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἄρχειν πάντων μιᾶς τυγχάνον πολιτείας.

Καὶ εἰκότως τὸ Ἑλληνικὸν γένος ὡς ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ λαὸς ἐθεωρήθη. Καὶ διὰ πραγμάτων ἐδικαίωσε τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων, παρασχὸν ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθόλου ἀνθρωπότητα καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ἰδίως. Οἱ Μηδικοὶ πόλεμοι ἐν πρώτοις οὐ μόνον ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα, ὡς κατανικήσασαν τὰ πολυάριθμα στίφη τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ σώτειραν αὐτὴν ἀνέδειξαν τῆς Εὐρώπης. Ἡ αὔξουσα δύναμις τῶν Περσῶν ἠπείλει τὴν Εὐρώπην. Μία σύγκρουσις μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν ἦτον ἀναπόφευκτος. Ὁ ἀγὼν ἔμελλε ν' ἀποφασίσῃ εἰς τινα ἔπρεπε ν' ἀνήκῃ ἡ αὐτοκρατορία τοῦ κόσμου, εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς ἢ εἰς ἐκεῖνο τῆς Δύσεως. Ὁ μέγας βασιλεὺς ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παγκόσμιον μοναρχίαν, ἐσκόπει νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Ἕλληνας, νὰ διατρέξῃ κατόπιν τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ ἱδρύσῃ μίαν ἐπικράτειαν ἐφ' ὅλης τῆς γῆς. Τὸ εἶπεν ὁ Ἡρόδοτος. «Ἡ Περσία δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἄλλα ὅρια ἢ τὸν Οὐρανόν, καὶ ὁ Ἥλιος νὰ μὴ φωτίζῃ γῆν, ἥτις νὰ μὴν ἦναι Περσική» Ἀλλ' ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι κατετρόπωσαν τοὺς βαρβάρους οἱ Ἕλληνες, διεσκόρπισαν τὰ ἄγρια αὐτῶν στίφη, καὶ διέσωσαν τὴν Δύσιν ἀπὸ τὸν δεσποτισμὸν τῆς Ἀνατολῆς. Ἰδοὺ ὑπηρεσία ἱερά, τὴν ὁποίαν προσέφερον οἱ Ἕλληνες, διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ των, τοῦ πατριωτισμοῦ των καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν των, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπερασίαν τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ κόσμου κατέστησαν ἄξιοι.

Δευτέρα ὑπηρεσία ὑψηλὴ καὶ ἱερά, τὴν ὁποίαν προσέφερεν εἰς τὸν κόσμον ἡ Ἑλλάς, ὑπῆρξεν ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες πρῶτοι ἐδόξασαν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς τὸ εἶπε, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἰωάννου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. «Ἦσαν δέ τινες Ἕλληνες, λέγει ὁ Ἰωάννης, ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσι· οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ καὶ ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες, κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. Ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ. Καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.»

Εἰς τίνα δὲ γλῶσσαν ἔγραψαν οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ τὸ Εὐαγγέλιον; Εἰς τὴν Ἑλληνικήν. Πόθεν ἤρχισεν ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου; Ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Τίνες οἱ πρῶτοι Χριστιανοί; Ἕλληνες, καὶ παρὰ τούτων ἐφωτίσθη βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὅλη ἡ σήμερον Χριστιανωσύνη, καὶ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἡ τετυφλωμένη ἀνθρωπότης. Δὲν εἶναι καὶ αὕτη ὑπηρεσία διὰ τὴν ὁποίαν ἡ Δύσις μετ' εὐγνωμοσύνης ὀφείλει ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος;

Καὶ τρίτην ὑπηρεσίαν ἐπίσης σοβαρὰν προσέφερεν εἰς τὴν Δύσιν ἡ Ἑλλάς, ἀγωνισαμένη ἐπὶ χίλια ἔτη κατὰ τῶν βαρβάρων ἐθνῶν, ἅτινα προετοιμάζοντο νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἡ Ἑλλάς, λέγω, τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, καὶ τοῦ Ἡρακλείου, Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ τελευταίου μάρτυρος τῆς ἐκλιπούσης αὐτονομίας, ἡ Ἑλλὰς τοσούτων ἄλλων περιφανῶν καὶ ἀφανῶν ἡρώων, ὧν τὴν μνήμην ἡ διέσωσεν ἁγίαν ἡ ἱστορία, ἢ παρέδωκαν αἱ γενεαὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα εἰς τοὺς ἐπιγενομένους.

Κατὰ δὲ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀμάθειαν καὶ τὸ παχὺ σκότος τοῦ μεσαιῶνος, ἡ ἐν Ἰταλίᾳ διασωθεῖσα Ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ φιλολογία ἦλθαν εἰς φῶς, καὶ ἐφώτισαν τὴν Εὐρώπην, ἥτις τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς παραλαβοῦσα, ἐκτυπώσασα, καὶ μεταφράσασα, κατέστησεν αὐτοὺς τὸ μόνον ἀνάγνωσμα τῆς ἐποχῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς ἠρύσθη τὰς ὑψηλὰς καὶ θεοπνεύστους ἰδέας περὶ ἠθικῆς, περὶ παιδείας, περὶ αἰσθήματος καὶ διανοίας, ἐν αὐτοῖς ἐδιδάχθη τί ἐστι καθῆκον καθ' ὅλου, τί καθῆκον πρὸς τὴν πολιτείαν, τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τὸν Θεόν, ἑνὶ λόγῳ ἐν αὐτοῖς ἤντλησε τὰς πρώτας καὶ σωτηριώδεις βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ, δι' ὃν σήμερον ἐναβρύνεται.

Εἶναι καὶ αὕτη μικρὰ ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Εὐρώπην;

Μέχρι λοιπὸν τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα, καὶ τῆς καταδυναστεύσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν τούρκων, ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολήν του· τεθὲν ὑπὸ τῆς φύσεως ὡς πρωτοστάτης τῆς Δύσεως ἀπέναντι τῆς Ἀνατολῆς, ἠγωνίσθη ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν βαρβάρων καὶ ἐπροστάτευσε τὴν Δύσιν, προικισθὲν δ' ἐπίσης μὲ ὅλα τὰ δῶρα τῆς διανοίας καὶ τοῦ αἰσθήματος, ἐχειραγώγησε τὴν Εὐρώπην εἰς τὸν ἐκπολιτισμόν, διὰ τῆς διαδόσεως [illegible] γραμμάτων, τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν τέλος δὲ ὑπὸ τῆς θείας προνοίας ἀνεκηρύχθη ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ θείου λόγου λαός, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἡ ἀφετηρία τῆς διαδόσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Μετὰ τοῦτο, ἐπὶ 4 ὅλους αἰῶνας διετέλεσεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ κατακτητοῦ, ὑπέκυψεν, ἀλλὰ δὲν κατεβλήθη· τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, ὁ ἔρως πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ὁ πατριωτισμὸς ἐθέρμαινον τὰ γενναῖα αὐτοῦ στήθη. Καὶ ἰδοὺ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἰδοὺ αὐτὸ, προσκυνητὴς τῆς πατρίδος καὶ ἐλευθερίας, ἐπεχείρησε νὰ ζωογονήσῃ σῶμα, ὅπερ οἱ πάντες ἐθεώρουν νεκρὸν καὶ νὰ συνδέσῃ τὸν ἀρχαῖον μὲ τὸν νέον κόσμον, νὰ πλάσῃ νέαν ἱστορίαν. Ὁποία μεγίστη καὶ ὑψηλὴ ἰδέα, ἀξία τοῦ πνεύματος τοῦ Σατωβριάν, καὶ τοῦ Βύρωνος, τοῦ Ρήγα, καὶ τῶν μεγάλων ἡρώων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι, ὅστις πωλεῖ τὴν ἐλευθερίαν του, διὰ νὰ χορτάζηται, πωλεῖ τὴν θρησκείαν του, πωλεῖ αὐτὸν τὸν ἐξαγοράσαντα ἡμᾶς Χριστὸν ὡς ἄλλος Ἰούδας. (Τιμῆς ἠγοράσθητε — μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων). (Πρὸς Κορινθ. Α΄. ζ. 23).

Καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Ρήγα—

Ὦ παιδιά μου, ὀρφανά μου,
σκορπισμένα 'δῶ κ' ἐκεῖ,
ὑβρισμένα, διωγμένα ἀπ' τὰ ἔθνη πανοικεί,
Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωὴ,
παρὰ σαράντα χρόνων σκλαβιὰ καὶ φυλακὴ,

διὰ μυρίων θυσιῶν καὶ αἱμάτων, κατώρθωσε νὰ δώσῃ ἡμῖν γῆν ἐλευθέραν.

Ἀλλ' ἡ διπλωματία δὲν ἐπέτρεψε τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου, καὶ μόνον τὴν ἀνίδρυσιν τοῦ μικροσκοπικοῦ τούτου βασιλείου ἀνεγνώρισε.

Τὰ δύο τρίτα τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπαρχιῶν, τὰ δύο τρίτα τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, οἵτινες μεθ' ἡμῶν συνηγωνίσθησαν, καὶ τὰ πάνδεινα ὑπέστησαν, διατελοῦσιν ἔτι ὑπὸ τὸν βαρὺν τοῦ κατακτητοῦ ζυγόν. Ἀρκεσθῆτε, εἶπεν ἡ ψυχρὰ διπλωματία, εἰς ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἡ διαγωγή σας θέλει φωτίσει ἡμᾶς περὶ τοῦ μέλλοντος. Πολλάκις ἔκτοτε ἐκινήθημεν, ἡ Ἤπειρος, ἡ Θεσσαλία, ἡ Κρήτη ἐπανειλημμένως ἐπανέστησαν, καὶ νέας θυσίας ὑπέστησαν, καὶ μαρτύρια ἀπειράριθμα προσεφέρθησαν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ πάντοτε ἡ διπλωματία μᾶς ἐπέβαλε τὴν θέλησίν της. Καὶ πῶς σήμερον δύναται νὰ ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ φαινομενικὴ γαλήνη ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκείναις εἶναι ἀπόδειξις εὐδαίμονος βίου καὶ καλῆς διοικήσεως; Διότι δὲν ἐκινήθησαν; Ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἐκινήθησαν, πάντοτε ἡ Εὐρώπη ἐσπευσμένως καὶ βιαίως κατέπνιξε πᾶν κίνημά των.

Καὶ δύναται ν' ἀρνηθῇ ἡ Εὐρώπη ὅτι ἐντὸς τῶν 50 ἐτῶν ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀνεπτύχθη ἀναλόγως πλειότερον παντὸς ἄλλου ἔθνους; Καὶ δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι κατὰ τὴν Ἀνατολὴν εἶναι τὸ μόνον ἔθνος, τὸ ὁποῖον βαδίζει συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, παρέχον τὸ φαινόμενον κράτους μικροῦ μὲν, ἀλλ' ὀργῶντος εἰς τὴν πρόοδον;

Καὶ τί ἔπραξεν ἡ Τουρκία κατὰ τὰ 50 ταῦτα ἔτη; Ἀκούσατε τὴν εἰκόνα της σκιαγραφουμένην ὑπὸ τοῦ ἐξόχου οἰκονομολόγου Ἄγγλου Lowe πρώην ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Ἀγγλίας.

« Καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ διαγωγὴ τοῦ Τούρκου ὑπῆρξεν ὁμοιόμορφος. Ἐξ ἀρχῆς ἐβίωσεν ἐν πληρεστάτῃ ἀργίᾳ, καὶ ἐν μέσῳ χυδαίων ὑλικῶν ἀπολαύσεων, οὐδὲν μαθὼν, οὐδὲν διδάξας ἄλλους, οὐδόλως βελτιωθείς. Ὁ Βύρων πρὸ 70 ἐτῶν παρωμοίαζε τοὺς Τούρκους πρὸς δαίμονας τῆς κολάσεως. Κατὰ τί ἔκτοτε ὁ Τοῦρκος κατέστη ἀνάξιος τοιούτων παραδόσεων; .

. . . .

Ἀλλ' ἰδοὺ, νῦν ἡ Τουρκία, ἀφοῦ ἐδανείσθη παρ' ἡμῶν 200 ἑκατομ. λιρῶν, ἅτινα κυρίως εἰπεῖν ἐρρίψαμεν εἰς τὴν θάλασσαν, παλαίει κατ' ἀγυμνάστου ἐθνοφρουρᾶς. . . . .

Ἐθυσιάσαμεν σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ καὶ πολυτίμους ὑπάρξεις ὅπως καταργήσωμεν τὴν σωματεμπορίαν ἐν Ἀφρικῇ. Καὶ ὅμως διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς μας ὑποστηρίζομεν ἐν μέσῃ Εὐρώπῃ κράτος, ὅπερ διεξάγει τὴν σωματεμπορίαν ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστάτην αὐτῆς μορφήν. Τὸ ἀνθηρότατον ἐν Τουρκίᾳ ἐμπόριον εἶναι τὸ τῶν δούλων! Καθ' ἑκάστην πωλοῦνται γυναῖκες, παιδία, γινώσκετε ἐπὶ τίνι σκοπῷ. Ἐνῷ δὲν ἀνεχόμεθα νὰ ἀποβιβασθῇ ἓν φορτίον δούλων ἐν Βρασιλίᾳ, πράττομεν ὅ,τι δυνάμεθα ὅπως διαιωνίσωμεν τὴν σωματεμπορίαν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω ὑμῖν πόσον βαθέως αἰσθάνομαι τὸ ὄνειδος τῆς μετὰ τῶν Τούρκων συμμαχίας. Εἶναι κράτος ὅπερ φαίνεται ὑπάρχον μόνον ὅπως καταισχύνῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ».

Τί δ' ἔπραξεν ἡ Ἑλλάς;

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι καὶ διανοητικῶς καὶ ὑλικῶς ἀνεπτύχθη ὅσον οὐδεὶς ἤλπιζε ν' ἔπειτα ἀπὸ δουλείαν 400 ἐτῶν καὶ ἀπὸ τὴν γενικὴν καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν ἐν ᾗ εὑρέθη κατὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν της. Ἐκ τοῦ μηδενὸς, ὡς φοῖνιξ, μετεμορφώθη ἐν βραχεῖ διαστήματι εἰ κράτος εὐνομούμενον. Καὶ πόλεις ἀνήγειρε, καὶ σχολεῖα καὶ Πανεπι-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

στήμιον ἵδρυσε, καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς ᾠκοδόμησε, καὶ γαίας ἀπεράντους ἐφυτούργησεκαὶ τὸ ἐμπόριον ἐνεψύχωσε, καὶ μετὰ τῆς Εὐρώπης ἐμπορικὰς σχέσεις καὶ συναλλαγὰς συνῆψε, καὶ τὴν βιομαχίαν καὶ τὴν γεωργίαν ἀνέπτυξε, καὶ πλοῦτον ἰδιωτικὸν ἀπέκτησε, καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, διεσκορπισμένα καθ' ὅλας τὰς μεγαλουπόλεις τοῦ κόσμου, διὰ τῆς συμπεριφορᾶς των τὸ ἑλλ. ὄνομα ἐδόξασαν.

Τὰ τέκνα τῆς δούλης Ἑλλάδος ποῦ ἐκπαιδεύονται; Οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἀδελφοὶ ἡμῶν καταδιωκόμενοι καὶ φυγαδευόμενοι ποῦ εὑρίσκουσι προστασίαν καὶ ἄσυλον; Ποῦ ἐκπαιδεύονται οἱ διδάσκαλοι, καὶ διδασκάλισσαι, οἱ Ἰατροὶ καὶ λοιποὶ ἐπιστήμονες, οἵτινες ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις καθ' ὅλην τὴν Ἤπειρον, Θεσσαλ. Μακεδον, Θράκην, Κωνς]λιν Νήσους, καὶ Μικρὰν Ἀσίαν συντηροῦσιν ἀκμαῖον τὸ αἴσθημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Ποῦ ἀλλοῦ τῆς ἀνατολῆς ὑπάρχει σύστημα ἐκπαιδεύσεως, διοικήσεως, στρατιωτικῆς μορφώσεως, ἀπονομῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐν Ἑλλάδι; Ποῦ τῆς ἀνατολῆς ὑπάρχει πολίτευμα γενναῖον καὶ φιλελεύθερον προασπίζον ἐξίσου ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, κατὰ τὰς ἀξιώσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ;

Ἐγένοντο καὶ παρεκτροπαί, βεβαίως, οὐδὲ δυνάμεθα ν'
ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν βασίλειον διοικεῖται
ὅλα καλῶς. Ἀλλά, τίς ἔπταισεν, ἵνα μεταγ
καὶ ἡμεῖς τὴν ἀξιομνημόνευτον αὐτὴν φράσιν·
ματία, ἥτις πολλάκις ἐν Ἑλλάδι ἐπειράθ
ἴδια συμφέροντα, καὶ ὁ φατριασμὸς
Ἑλλάδος. Καὶ τὰ δύο ὅμως ὅλ
Τὸ ἔθνος ἀπέδειξε πάντοτε ὅτ
εἶναι νὰ πολιτεύεται σωφρ
τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρ
ἀδελφῶν του.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ξένων δύναταί τις να
ὁ Ἰσοκράτης διὰ τοὺς Δωριεῖς. «Βλέπουσι γὰρ εἰς οὐδὲν ἄλλο πλὴν ὅπως πλεῖστα τῶν ἀλλοτρίων κατασχήσουσι. (Παν. § 188). Περὶ δὲ τῶν πολιτικῶν δύναταί τις νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν μῦθον ἐπὶ Ἰξίωνι τοῦ Πλουτάρχου. Καθ' ὃν δηλαδὴ τρόπον ὁ Ἰξίων οὐχὶ τῇ Ἥρα, ἀλλὰ τῇ νεφέλῃ ἤτοι τῷ τῆς θεαίνης εἰδώλῳ συγγενόμενος ἐγέννησε τοὺς τερατώδεις Κενταύρους, οὕτως οἱ φιλόδοξοι πολιτικοί, οὐχὶ τῇ ἀρετῇ ἀλλὰ τῇ δόξῃ, ὥσπερ εἰδώλῳ τινὶ τῆς ἀρετῆς συνόντες, οὐδὲν εἰλικρινὲς γεννῶσι, ἀλλὰ νόθα καὶ μικτὰ πράττουσι, ζήλοις καὶ πάθεσι φερόμενοι, ὅπερ οἱ τοῦ Σοφοκλέους βοτῆρες ἐπὶ τῶν ποιμνίων λέγουσι·

Τούτοις γὰρ ὄντες δεσπόται δουλεύομεν
καὶ τῶν δ' ἀνάγκη καὶ σιωπώντων κλύειν.

Δὲν ἐσκέφθησαν καὶ οὗτοι ὅπως ὁ μέγας δημοκράτης τῆς ἐποχῆς μας Καττελάρ, ὅστις εἶπεν: ὅτι αἱ μεμονωμέναι νίκαι εἶναι ὑπὲρ τῶν συμφερόντων, ἀλλ' αἱ καθολικαὶ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν Ὅτι πολλάκις ὀφείλει τις νὰ θυσιάζῃ τὰ συμφέροντά του, τὰς πεποιθήσεις του, καὶ τὸ κόμμα του, χάριν ἀνωτέρου συμφέροντος τῆς πατρίδος. *(Ἐπιδοκιμασίαι)*.

Ἵνα ὅμως ὦμεν δίκαιοι, δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν αὐτοῖς οὔτε φῶτα, οὔτε πατριωτισμόν, οὔτε δυνάμεθα νὰ τοὺς κάμωμεν ἀνωτέρους τοῦ Γλάστωνος, δι'ὃν ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας εἶπε πρότινων ἡμερῶν τὰ ἑξῆς τὰ ὁποῖαἀποκρούομεν «Κίνδυνος ὅμως τανῦν ὑπάρχει ὅτι τὸν γενναιότατον ἐνθουσιασμὸν ἐκμεταλλεύονται πολιτικοί τινες χάριν ὑπερφιλαύτων καὶ φαυλοτάτων ἰδίων σκοπῶν. Οὐδεμία γλῶσσα ἔχει καταλλήλους ὅρους, δι' ὧν νὰ χαρακτηρίσῃ τοιαύτην διαγωγήν. Ὁ τοιοῦτον αἴσθημα ἐπωφελούμενος χάριν προσωπικῶν σκοπῶν, τρεπόμενος ὁδὸν ἣν σύνοιδεν αὐτὸς ἐπιβλαβῆ εἰς τῆς πατρίδος τὰ συμφέροντα καὶ οὐχὶ πρόσφορον εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀθετεῖ τὴν ἀρχὴν τῆς φιλοπατρίας, ἥτις εἶναι ἡ ψυχὴ τῶν ἐλευθέρων κοινοτήτων, βλάπτει δὲ καὶ τὴν κοινὴν τῆς ἀνθρωπότητος εὐημερίαν. . .» Καὶ παρακατιόν. «Περὶ δὲ τῶν ὑπουργῶν οὓς θέλει νὰ διώξῃ, ἀμφιβάλω ἂν ἦναι Τοῦρκοι ». — Ὑπάρχει ὅμως καὶ τρίτη τις αἰτία τῆς προσκόψεως τῶν Ἑλλ. πραγμάτων, τὸ στενὸν τῶν ὁρίων, καὶ τὸ ἀνώμαλον τῶν συνόρων.— Τὸ τοιοῦτον εἰς πολλὰς περιστάσεις, ὡς ἡ πεῖρα ἀπέδειξε, καὶ μεγάλα προσκόμματα ἐγέννησεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὸν τόπον διακρατεῖ εἰς ἀέναον ὀργασμόν, διότι εἶναι ὅλως φυσικὸν νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ ἡσυχάσωμεν ἐφόσον γνωρίζομεν τοὺς πλησίον ἡμῶν ἀδελφοὺς πάσχοντας καὶ βασανιζομένους.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, προκειμένου σήμερον, διὰ τὸν λόγον τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος, νὰ τύχωσιν ἐλευθεριῶν καὶ πλεονεκτημάτων αἱ σλαυικαὶ φυλαί, αἵτινες δικαιοῦνται, τὸ ὁμολογοῦμεν, νὰ τύχωσιν αὐτῶν, ἀφοῦ κοινὸς μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτῶν ὁ ἀγὼν σήμερον, ἤτοι ἀγὼν τοῦ σταυροῦ κατὰ τῆς ἡμισελήνου, καὶ καθόσον δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν ἵνα λαὸς χριστιανικὸς συμβιώσῃ μετὰ τοῦ Τούρκου, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι παραγνώρισις παντὸς θείου καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου, προσβολὴ κατὰ τῆς λογικῆς τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δημοσίας ἠθικῆς, καὶ ἀθέτησις τῶν κανόνων τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας, νὰ θέλῃ ἡ Εὐρώπη, ἀφοῦ τὰ αὐτὰ ὅλαι πάσχουσι δεινά, ν' ἀποκαταστήσῃ αὐτονόμους

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τινὰς μόνον ἐπαρχίας, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ἑλληνικάς, αἵτινες, ἐπαναλαμβάνομεν, ἔπρεπε, διὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, πρὸ πολλοῦ νὰ ὦσιν ἀπηλευθερωμέναι, ἐὰν ἡ κατηραμένη ἰσοῤῥοπία τῆς Εὐρώπης, ἢ μᾶλλον τὸ κατακτητικὸν αὐτῆς πνεῦμα δὲν ἀνθίστατο ὅλαις δυνάμεσι.

Διστάζομεν σήμερον νὰ τὸ πιστεύσωμεν, καίτοι φαίνεται ὅτι τὸ ἔργον συντελεῖται.

Ἀλλὰ ταῦτα ἡ Εὐρώπη πράττουσα, , καὶ μονομερῆ διδοῦσα λύσιν εἰς τὸ ζήτημα, δὲν ἐσκέφθη ὡρίμως. Παρεσύρθη, φαίνεται, ὑπὸ τοῦ ῥεύματος τῆς γενικῆς κατακραυγῆς, ὡς ἐκ τῶν προσφάτων θυμάτων τῆς Βουλγαρίας. Καὶ τί γίνονται λοιπὸν τὰ χθὲς θύματα τῆς πολυπαθοῦς Κρήτης; Τίς φιλάνθρωπος ψυχὴ θέλει ζητήσει καὶ δι' αὐτὰ ἐκδίκησιν; Τίς ἡ εὐγενὴς ἐκείνη φωνή, ἥτις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νεκρικῆς σιγῆς, θέλει ἀκουσθῇ ὑπὲρ αὐτῶν; Τὸ ἀγνοοῦμεν.

Ἀλλὰ τοῦτο μόνον γνωρίζομεν, καὶ δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν περὶ τούτου τὴν Εὐρώπην, ὅτι, ἐὰν δὲν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρ' αὐτῆς τὰ δίκαια παράπονα τῶν Ἑλλήνων, θέλει πραγματοποιηθῆ, πρὸς βλάβην ἴσως αὐτῆς, ἡ προφητεία τῆς ἡμιεπισήμου ἐφημερίδος τῆς Ἰταλίας, ἥτις φέρει τὰς ἑπομένας ὀρθὰς παρατηρήσεις. «Ἡ Ἀγγλία προτείνει νὰ ἐγκατασταθῶσιν αὐτόνομοι διοικήσεις ἐν Βοσνίᾳ, Ἐρζεγοβίνῃ καὶ Βουλγαρίᾳ. Ἀλλ' ἡ αὐτονομία τῶν Σλαβικῶν τούτων ἐπαρχιῶν εἶναι πρόσκαιρον μέτρον, δι' οὗ ἀποσοβεῖται μὲν ὁ γενικὸς πόλεμος, ἱκανοποιοῦνται δὲ τὰ παράπονα τὰ προκαλέσαντα τὸ Σλαβικὸν κίνημα. Ἀλλὰ δέον νὰ λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐπαρχίαι, αἵτινες ἐὰν ἔμειναν μέχρι τοῦδε ἥσυχοι, ἀποτελοῦσιν οὐδὲν ἧττον οὐχὶ ἀξιοκαταφρόνητον κίνδυνον ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ Κρήτη ἐτάραξε συχνὰ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην τῆς Τουρκίας, ἥτις καὶ νῦν φέρεται μετ' ἀπειλῶν, καὶ ἐὰν μὴ ληφθῇ ἐγκαίρως πρόνοια, ἐνδέχεται νὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ σκηναὶ τοῦ 1866. Αἱ δυνάμεις πρέπει ὁπωσδήποτε ν' ἀναλογισθῶσιν, ὅτι, ἐὰν οἱ Σλάβοι ἐνασχολῶσι τὴν Τουρκίαν πρὸς βοῤῥᾶν, οἱ Ἕλληνες εἶναι ἱκανοὶ νὰ κλονήσωσιν αὐτὴν πρὸς νότον. Ἡ ἐπανάστασις τῆς Κρήτης θὰ ἐγίνετο παραίτιος τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, τότε δὴ τότε καὶ ἡ Ἑλλὰς θὰ περιΐστατο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐν ᾗ διάκειται νῦν ἡ Σερβία. Ἡ Ἑλλὰς δὲ τοσοῦτον εὐχερέστερον καὶ ἰσχυρότερον θὰ παρεσύρετο εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐφ' ὅσῳ οἱ Ἠπειρῶται καὶ Θεσσαλοὶ εἶναι βεβαίως Ἑλληνικώτεροι ἢ ὅσον Σλάβοι εἶναι οἱ Βούλγαροι. Ἐνταῦθα κεῖται ὁ ἀληθὴς κίνδυνος.

Οἱ θέλοντες νὰ διενεργήσωσιν εἰρήνην ὁπωσοῦν μόνιμον ἂς φροντίσωσι νὰ ἄρωσιν ἐκ τοῦ μέσου τὸν κίνδυνον νέας ἐπαναστάσεως. Ἡ Ἐρζεγοβίνα ὑπῆρξεν ἡ ἑστία πολέμου πρὸς βοῤῥᾶν. Ἡ Κρήτη ἐνδέχεται νὰ γίνῃ ἑστία νέας ἐπαναστάσεως πρὸς νότον, ἐὰν ἐν ταῖς διαπραγματεύσεσι μὴ ληφθῇ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἡ δέουσα πρόνοια.»

Ἔπειτα λοιπὸν ἀφ' ὅλα ταῦτα, θὰ ἐπιμένῃ ἡ Εὐρώπη, ἡ ὁποία εὐεργέτησε ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν εὐεργεσίαν αἰσθάνεται πάντοτε ζωηρὸν τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, θὰ ἐπιμένῃ, λέγομεν, σήμερον ἀρνουμένη ἡμῖν δικαιοσύνην; Καὶ δὲν θὰ ἴδῃ, ὅτι τοιαύτην τινὰ γενναίαν ἀπόφασιν λαμβάνουσα, οὐχὶ μόνον ἐξυπηρετεῖ τὴν ἰδέαν τῆς καθόλου φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς ἐξασφαλίζει, ἐνισχύουσα τὸν Ἑλληνισμόν; Καὶ δὲν εἶναι ἐλπὶς ὅτι οἱ μεγάλοι τῆς Εὐρώπης ἄνδρες θέλουσι παραδεχθῆ τὴν συμβουλὴν τοῦ διδασκάλου τοῦ γένους Κοραῆ; Ὁ γνήσιος τῆς ἐλευθερίας ἐραστής, εἶπε, δὲν πρέπει νὰ ζητῇ τὴν ἐλευθερίαν μόνον διὰ τὴν πατρίδα του, οὐδὲ νὰ τὴν περιορίζῃ εἰς τὰ τείχη μόνον αὐτῆς, ἂν ἀληθῶς ἀγαπᾷ τὴν πατρίδα του, ἀλλὰ νὰ τὴν εὔχηται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς φίλος ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἀληθὴς κοσμοπολίτης, καθὼς ἔλεγεν ὁ φίλος τῆς ἐλευθερίας ἀοίδιμος αὐτοκράτωρ «πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἡ Ῥώμη, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος».

Αἱ περιστάσεις ὅμως δὲν ἐπιτρέπουσι πλέον νὰ ζῶμεν μὲ ὑποθέσεις, καὶ νὰ τρεφώμεθα μὲ ἐλπίδας. Ὀφείλομεν νὰ ὑψώσωμεν τὴν φωνήν μας ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ τῇ ὑποβάλωμεν, μετ' εὐλαβείας μέν, ὡς ἁρμόζει εἰς μικροὺς πρὸς μεγάλους, ἀλλὰ καὶ μετὰ σταθερότητος καὶ ὑπερηφανείας ὅτι ἡ ἐθνικὴ τιμὴ εἶναί τι ἀνώτερον παντὸς αἰσθήματος, εἶναι ἡφαίστειον, ὅπερ ἐκρήγνυται, ὅταν νομίσῃ ἑαυτὴν προσβαλλομένην, καὶ ὅτι ὁ Ἕλλην ὑπὸ ταύτης ἐμπνεόμενος δύναται νὰ ὑποστῇ πᾶσαν θυσίαν, δύναται νὰ περιφρονήσῃ, καὶ ζωήν, καὶ περιουσίαν, καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀγαθά, χάριν τοῦ ὑπερτάτου Ἐθνικοῦ συμφέροντος. Καὶ δὲν εἶναι μικρὸς ὁ ἔρως τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας. Ἀκούσατε τί περὶ αὐτῶν εἶπεν ὁ φιλόσοφος Σενέκας. Ἀπόκοψόν μοι τὸν βραχίονα, ἀπόκοψόν μοι τὸν πόδα, κολόβωσόν με ὅλον, ἀπόσπασόν μοι καὶ τοὺς ὀδόντας, ἀρκεῖ νὰ μοὶ ἐναπομείνῃ ἡ ζωή, vita dum superest, bene est, καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος. (Μηκένας εἰς Σενέκαν, ἐπιστ. 101). Περὶ δὲ τῆς περιουσίας· «Διὰ τὸν χρυσὸν γίνονται ὅλαι αὐταὶ αἱ κραυγαί, διὰ τὸν χρυσὸν ἐρίζουσιν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἐν τῇ ἀγορᾷ· ὁ χρυσὸς σπείρει τὴν διχόνοιαν μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ· ὁ χρυσὸς κερνᾷ τὸ δηλητήριον, καὶ ὁπλίζει λεγεῶνας δολοφόνων· ὁ χρυσὸς εἶναι λοιπὸν κατακεκαλυμμένος μὲ αἷμα ἀνθρώπινον· χάριν αὐτοῦ οἱ σύζυγοι φιλονεικοῦσι τὴν νύκτα, τὰ πλήθη συνωθοῦνται εἰς τὸ πραιτώριον, οἱ βασιλεῖς λεηλατοῦσι καὶ σφάζουσι, καὶ εἰς μίαν ἡμέραν καταδαφίζουσι προαιωνίους πόλεις, ζητοῦντες εἰς τὴν κόνιν των χρυσόν)Sen. περὶ ὀργῆς βιβ. Γ'.).

Ναί, ἔχομεν καὶ περιουσίας ἀποκτηθείσας δι' ἱδρώτων, ἔχομεν καὶ ὅλα τὰ ἄλλα καλὰ λαοῦ εὐνομουμένου, ζῶμεν ἀνέτως, καὶ βαίνομεν προοδεύοντες, καὶ ὅμως ἡ ἐθνικὴ τιμὴ ἐπιβάλλει σιγὴν εἰς ὅλα τὰ αἰσθήματά μας, τὰ καταπνίγει, καὶ ἐκ τοῦ στήθους μας, καὶ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ταῦτα στήθη τοῦ Ἑλλ. λαοῦ ἐξέρχεται λαμπρὰ καὶ ὑπερήφανος ἡ φιλοπατρία, ἥτις θέλει μᾶς ὠθήσει εἰς ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα, καὶ ταῦτα εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃ ἡ Εὐρώπη. (*ἐπιδοκιμασίαι*).

Ἡμεῖς οἱ ταῦτα λέγοντες, ἄς τὸ ἀκούσῃ ἡ Εὐρώπη, δὲν εἴμεθα ῥακενδύται. Εἴμεθα οἰκογενειάρχαι, ἔχομεν περιουσίας, ἔχομεν οἰκογενείας, καὶ βεβαίως οὐδέποτε παρελείψαμεν οὔτε τὰ πρὸς τὴν οἰκογένειάν μας καθήκοντα, οὔτε περιφρονοῦμεν τὰς περιουσίας μας, πλὴν ἀλλ' ὅμως, ὅπως καὶ ἄλλοτε οἱ πατέρες μας ἔκαυσαν ἄλλην μίαν φορὰν τὰς οἰκίας των, καὶ διεσκόρπισαν τὰ πλούτη των, ὁρκιζόμεθα, μὰ τὴν ἁγίαν ἐλευθερίαν, ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ θυσιάσωμεν τὰ πάντα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος. (*ζωηραὶ ἐπιδοκιμασίαι*)

Καὶ τότε θέλουσιν ἴδει τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ὁ πατριωτισμὸς, μὲ ὅλην τὴν φαινομένην ἐλεεινότητα τῆς Πατρίδος, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἐθνικοῦ ἐξοπλισμοῦ.

Ταῦτα ὀφείλουσι σπουδαίως νὰ λάβωσιν ὑπόψιν των οἱ διέποντες τὰς τύχας τοῦ κόσμου. Ὁ Ἕλλην εἶναι παράφορος. Ὁ Ἕλλην εἶναι αἰσθηματίας Ὁ Ἕλλην οὐδέποτε ὑπῆρξε χλιαρὸς, διότι ἀνέγνωσε τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου εἰπόντος, «Οἶδα σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. Ὄφελον ψυχρὸς εἴης ἢ ζεστός· οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ψυχρὸς, οὔτε ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου, » καὶ ἐγνώρισεν ὅτι τὸ χλιαρὸν ἀνήκει εἰς ψυχὰς θηλυπρεπεῖς, ἀδυνάτους, ἀδρανεῖς καὶ μωράς.

Ἡ Εὐρώπη λοιπὸν, ἀφοῦ ταῦτα μάθῃ καὶ ἀκούσῃ, καὶ εἶναι κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰ κάμωμεν νὰ τὰ μάθῃ διὰ τῆς κυβερνήσεως ἡμῶν, ἥτις μᾶς ἀντιπροσωπεύει ἀπέναντι τῶν ξένων, καὶ τὰ ἔμαθεν ἴσως ἤδη, θέλει σκεφθῆ ἐλπίζομεν θετικότερον καὶ δικαιότερον, πρὸς δόξαν αὐτῆς, καὶ χάριν τῆς κοινῆς εἰρήνης. Δὲν ἀπειλοῦμεν, οὐδ' ἐσμὲν εἰς θέσιν νὰ ἀπειλήσωμεν. Ἀναγγέλλομεν μόνον ὅτι πᾶσα μονομερὴς αὐτῆς ἀπόφασις δύναται νὰ συμπαρασύρῃ ἡμᾶς εἰς ἄπελπιν ἀγῶνα ὅστις ἀφεύκτως θέλει γεννήσει περιπλοκάς.

Τὸ ἔθνος ἐξηγέρθη, πανταχοῦ ὁ λαὸς συνέρχεται εἰς ἐκκλησίας, καὶ ψηφίσματα πρὸς τὴν κυβέρνησιν ψηφίζει.

Τί σημαίνουσι λοιπὸν ὅλα ταῦτα;

Ἄς ἀπαντήσῃ ἀντ' ἐμοῦ ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς τῆς Γαλλίας **Louis —Blanc**, ὅστις εἶπεν εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐθνοσυνέλευσιν τὰ ἑξῆς.« **Le silence n'est-plus de ce monde. On peut bien supprimer le coq, qui reveille tioq matin, on ne retardera pas d' une seconde le levei du jour**· ἤτοι, ἡ σιωπὴ δὲν ἁρμόζει πλέον. Δύνασθε νὰ ἐξαφανίσητε τὸν ἀλέκτορα ὅστις μᾶς ἐξυπνᾷ λίαν πρωΐ, ἀλλὰ δὲν θὰ δυνηθῆτε καὶ νὰ βραδύνητε τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμήν.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Νῦν δὲν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, τὸ κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τὰ πάθη καιρὸς νὰ σιγήσωσιν, ἡ δὲ ὁμόνοια καὶ ἀδελφικὴ ἀγάπη νὰ κατισχύσωσι. Δὲν εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ αἰτιώμεθα οἱ μὲν τοὺς δέ. Τοῦτο δὲν εἶναι πατριωτικόν. Τὰ παθήματα ἄς γίνωσι μαθήματα καὶ ἄς ἀρκεσθῶμεν ἵνα τώρα τοὐλάχιστον οἱ πολιτικοὶ ἡμῶν, ὁμονοοῦντες ἀπέναντι τῆς κοινῆς συμφορᾶς, φανῶσιν ἀνώτεροι ἑαυτῶν, καὶ ἄξιοι τῶν προσδοκιῶν μας.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπενθυμίσωμεν αὐτοῖς τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Ἀριστείδην, τὸν Εὐρυβιάδην; Δὲν ἐνθυμοῦνται πῶς ἐδοξάσθη ἡ Ἑλλὰς ἐν Σαλαμῖνι;

Καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώσωμέν τι γενναῖον ἐφόσον ἡ αὐταπάρνησις δὲν γίνῃ πρᾶγμα; Μὴ χανώμεθα μὲ λόγους κενούς. Εἶναι ἀδύνατον νὰ διασωθῇ ὁ Ἑλληνισμὸς, ἄνευ τῆς ἑνώσεως ὅλων ἡμῶν. Ἑνωθῆτε, ὦ πολιτικοὶ τῆς Ἑλλάδος' καὶ ἡ Ἑλλὰς, ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, εἶναι ὄπισθεν ὑμῶν. Θέλετε θυσίας; Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ὡς πάντοτε, εἶναι πρόθυμον καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματός του νὰ χύσῃ, ἀρκεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ ἡνωμένους καὶ ἀδελφοποιουμένους.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη κατεπείγουσα νὰ ὑποβάλωμεν ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα ψήφισμα πρὸς τὴν Βουλὴν, καὶ ν' ἀπαιτήσωμεν τὴν πραγματοποίησιν τῆς γενικῆς ταύτης εὐχῆς.

Εἴσθε σύμφωνοι *γενικαὶ ἐπιδοκιμασίαι.*

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἰδοὺ καὶ τὸ ψήφισμα. *(Διανέμεται τὸ ψήφισμα τυπωμένον, ὁ δὲ λαλῶν ἀναγινώσκει αὐτό).*

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Η συνέλευσις τῶν πολιτῶν Πατρῶν ψηφίζει.

Ὅτι αἱ ἔκτακτοι τῆς πατρίδος περιστάσεις ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τὸ χρέος νὰ προνοήσῃ περὶ τῶν Ἐθνικῶν συμφερόντων μετ' ὁμοφροσύνης καὶ αὐταπαρνήσεως, παρέχουσα Κυβέρνησιν εἰς τὴν Πατρίδα Ἐθνικὴν, συνισταμένην ἐκ τῶν ἀρχηγῶν πασῶν τῶν πολιτικῶν ἀποχρώσεων, καὶ περιβάλλουσα αὐτὴν δι' ὅλης τῆς ἐθνικῆς ἰσχύος καὶ συνδρομῆς, ὅπως διοργανώσῃ τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς πρόσφορον ἄμυναν τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους.

Τὸ παραδέχεσθε; *(Μάλιστα, μάλιστα, πανταχόθεν.)*

Νὰ σταλῇ τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Βουλῆς; *(Μάλιστα μάλιστα· γενικὰ χειροκροτήματα).*

Ἤδη δ' ἐργαζόμενοι, καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀποθέντες εἰς χεῖρας τῶν ἀρχόντων ἡμῶν, ἂς ὦμεν ἕτοιμοι εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, καὶ εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἐπιταγὴν ἂς δράμωμεν εἰς βοήθειαν αὐτῆς, ἥτις πέποιθεν ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι δὲν θέλομεν ματαιώσει τὰς ἐλπίδας της.

Ὦ παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε,
Ἐλευθεροῦτε πατρίδ' ἐλευθεροῦτε δὲ
Παῖδαις, γυναῖκαις, Θεῶν τε πατρώων ἕδη
Θήκας τε προγόνων. νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.

Ζήτω ἡ ἕνωσις.
Ζήτω τὸ Ἑλλ. ἔθνος.

(Παρατεταμέναι ἐπευφημίαι.)

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΕΛΟΣ.